

AKÁ ZÁKLADNÁ ŠKOLA JE KVALITNÁ?

Druhá správa o zisteniach z reprezentatívneho prieskumu verejnej mienky o vzdelávaní na Slovensku

Bratislava | 28. máj 2015 – V prieskume realizovanom v rámci kampane [Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku](#) sme sa zamerali aj na to, aký zmysel ľudia základnému vzdelávaniu prisudzujú, ako si predstavujú „dobrú školu“ a podľa čoho hodnotia jej kvalitu.

Zmysel základného vzdelávania

Základné vzdelanie by malo dieťaťu dať kvalitný štart do života. Vyše dve tretiny respondentov (68%) si myslia, že **deti by na základnej škole mali získať všeobecný rozhľad a morálne základy** ([graf 2.1 na zdieľanie](#)). K špecializácii už na tejto úrovni sa prikláňa iba 14% respondentov a takmer pätina (18%) na to nemá vyhranený názor. Všeobecné základné vzdelávanie preferujú ľudia všetkých vekových skupín. Obyvatelia väčších miest, v ktorých je prirodzene väčší výber škôl, špecializáciu na úrovni základných škôl nepreferujú o nič viac ako obyvatelia menších sídel. Požiadavka na všeobecný základ je v súlade s tým, čo si želajú aj mnohí dnešní žiaci.

“ ”

„Od detí sme na workshopoch v rôznych kútoch Slovenska často počuli, že v škole by sa mali učiť najmä veci, ktoré v živote naozaj využijú. To nie je nevyhnutne požiadavka na špecializáciu základných škôl, ale na to, aby pripravili mladých ľudí schopných vybrať si z množstva alternatív, ktoré im vzdelávanie ponúka,“ komentuje zistenia **Elena Gallová Kriglerová** z kampaňového tímu ([audio na stiahnutie](#)).

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

GRAF 2.1 | ČO BY DEŤOM MALA DAŤ ZÁKLADNÁ ŠKOLA?

všob. rozhľad, morálne základy

nemám vyhranený názor

špecializáciu

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

Škola by mala deťom sprostredkovať nielen poznatky, ale dať im aj morálne základy. Nedostatky v tomto ohľade vníma viac než polovica respondentov, podľa ktorých sa výchova k hodnotám v našich školách zhoršila.

Kedy je škola dobrá

Respondenti v prieskume posudzovali rôzne charakteristiky dobrej školy, ktoré sa však vzájomne nevylučujú. Zo všetkých možností najčastejšie súhlasili s tvrdením, že **dobrá škola je taká, v ktorej sa deti cítia dobre a vďaka tomu ich baví aj učiť sa**. K tomu sa priklonilo 81% respondentov všetkých vekových aj vzdelanostných kategórií. Ženy a rodičia školopovinných detí potrebu bezpečného prostredia a príjemnej klímy v školách zdôrazňovali ešte o čosi viac než ostatní.

V základnej škole je veľmi dôležité aj to, **aby sa deti učili tímovo spolupracovať** (71%). Túto požiadavku uvádzali rovnako muži aj ženy a ľudia rôzneho vzdelania. O čosi častejšie ju označovali súčasní rodičia školopovinných detí. Relatívne najnižšia miera súhlasu s tímovou prácou bola zaznamenaná medzi najmladšími respondentmi vo veku 18-24 rokov.

Učiť sa veci, ktoré budú **užitočné pre spoločnosť**, podporujú dve tretiny (66%) respondentov bez ohľadu na pohlavie, vek a dosiahnuté vzdelanie. Rozdiely neboli zaznamenané ani pri porovnaní rodičov s ostatnými respondentmi ([graf 2.2 na zdieľanie](#)).

„Často počúvame, aká je naša spoločnosť individualistická, ako sa každý stará alebo má starať iba sám o seba. Individualizmus môže byť silný v mnohých oblastiach, no vzdelávanie väčšina ľudí nevníma iba ako individuálnu investíciu, ale niečo, čo má slúžiť širším spoločenským záujmom,“ komentuje zistenie **Zuzana Zimenová** z občianskeho združenia Nové školstvo ([audio na stiahnutie](#)).

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

GRAF 2.2 | CHARAKTERISTIKY DOBREJ ZÁKLADNEJ ŠKOLY PODĽA VEREJNOSTI

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

Skupinové učenie sa detí vnímajú ľudia ako významné. **Dôležitosť spoločných aktivít a diskusií** vyzdvihla podstatná časť (63%) respondentov naprieč všetkými vekovými kategóriami. K tejto požiadavke sa viac prikláňajú ženy a relatívne najmenšiu podporu má medzi ľuďmi s vysokoškolským vzdelaním. Tí vo väčšej miere stavajú na individuálnom úspechu detí, čo sa ukázalo aj pri ich odpovediach o význame vzdelania vo všeobecnosti. Práve vysokoškolsky vzdelaní častejšie vyjadrovali názor, že vzdelanie by malo umožniť presadiť sa v konkurencii ostatných.

O niečo menej než polovica (47%) ľudí si myslí, že v základných školách treba rozvíjať také zručnosti, ktoré deťom umožnia **vyniknúť nad ostatnými**. Súhlas najčastejšie vyjadrovali respondenti vo veku 25 – 34 rokov, najmenej ľudia vo veku 55 – 65 rokov.

Zo všetkých aspektov, ktoré respondenti posudzovali, **získalo využívanie počítačov a tabletov najmenšiu podporu**. Požadujú to dve pätiny (41%) respondentov, pričom muži to uvádzajú častejšie než ženy. Najviac sa pri tejto požiadavke odlišovali najmladší **respondenti vo veku 18-24 a 25-34 rokov**, ktorí s ním **súhlasili najzriedkavejšie**. Najstaršia skupina vo veku 55-65 rokov naopak s danou požiadavkou najčastejšie súhlasila ([graf 2.2 na zdieľanie](#)).

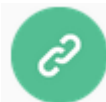
Žiadna z ponúknutých charakteristík dobrej školy nebola v prieskume označená ako nepodstatná.

Ako však uvádza **Peter Drál** z tímu kampane ([audio na stiahnutie](#)): „Tento rebríček je presným opakom toho, čo zo všetkých strán denne počúvame. Dobrej atmosfére či tímovej práci v diskusiách o vzdelávaní venujeme omnoho menej priestoru než povedzme podpore talentov či rozdávaniu tabletov. Aj to zaiste treba, no výrazná časť verejnosti dobrú školu hodnotí na základe iných kritérií.“

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

Podpora učenia

Žiaci sú motivovaní učiť sa, ak pociťujú dôveru a uznanie. Myslí si to 83% ľudí a 41% je o tom silne presvedčených. Školské [workshopy](#), ktoré sa počas kampane realizovali v roku 2014, boli zamerané najmä na vytváranie škôl budúcnosti, no vyjadrenia žiakov mnoho naznačili aj o súčasných školách.

„Práve vzájomná dôvera a rešpekt v mnohých dnešných školách chýba. Dieťa potrebuje cítiť bezpečie, aby sa mohlo zapájať a podávať výkony. Znie to samozrejme, ale v praxi to až takou samozrejmosťou nie je,“ konštatuje **Elena Gallová Kriglerová**, sociologička z Centra pre výskum etnicity a kultúry ([audio na stiahnutie](#)).

Zatiaľ čo s potrebou uznania a dôvery pri učení sa v prieskume viac stotožnili ženy, muži sa výraznejšie priklonili k tomu, že **žiaci by mali medzi sebou viac súťažiť, aby si zlepšovali svoje výkony**. Najmladšie skupiny vo veku 18-24 a 25-34 sa so súťaživosťou stotožňovali najmenej a najstaršie vo veku 55-65 rokov najviac.

Vyššie dve tretiny (69%) respondentov sa prikláňa k názoru, že **v skupinách sa deti naučia viac ako samostatne**. Najmenej sa s tým stotožnili najmladší respondenti. Naopak, rodičia školopovinných detí s týmto výrokcom súhlasili oveľa častejšie ako tí, ktorí dieťa v základnej škole nemajú.

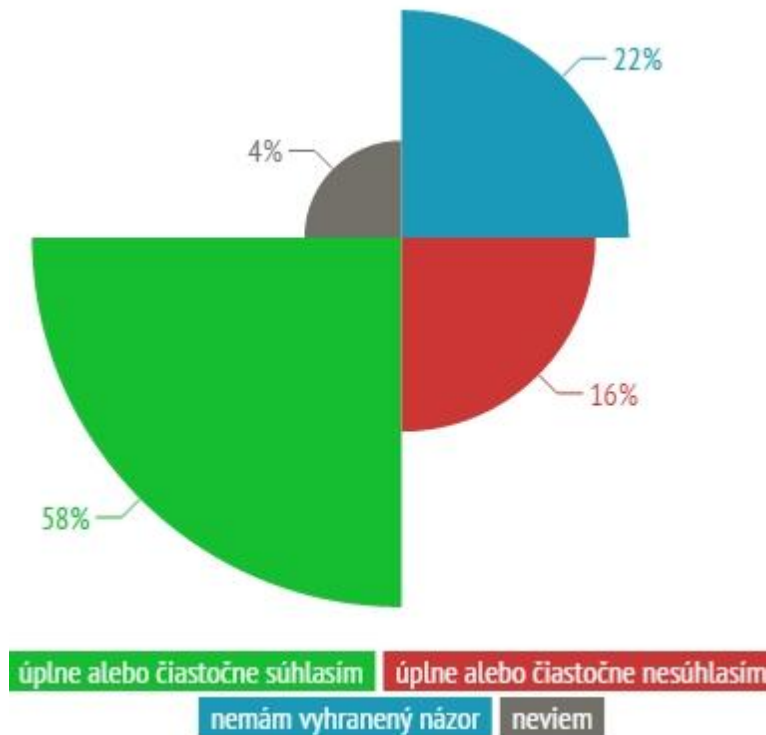
„Podpora skupinového učenia je dobrým dôvodom na to, aby sa školám rozviazali ruky a aby im štát vytvoril podmienky na jeho realizáciu,“ komentuje toto zistenie **Peter Drál** z Nadácie Milana Šimečku a pokračuje ([audio na stiahnutie](#)): *„Skupinové učenie nie je o delení žiakov na jazyky či chlapcov a dievčat na telesnú výchovu, ale o flexibilnom vytváraní rôznych skupín učiacich sa. A na to treba čas, personálne kapacity aj metodickú podporu.“*

Rozmanitosť detí sa podľa prieskumu nejaví ako prekážka pre ich učenie. Väčšina ľudí (55%) nesúhlasí s tým, že šikovní žiaci by sa nemali vzdelávať spoločne so slabšími ([graf 2.3 a graf 2.4 spoločne na zdieľanie](#)). V tomto ohľade nie sú žiadne rozdiely podľa pohlavia, veku, vzdelania či kraja, avšak ľudia žijúci v mestách od 5 do 20 tisíc obyvateľov a taktiež obyvatelia dvoch najväčších slovenských miest s delení žiakov podľa výkonov súhlasia častejšie. Naopak, najmenšiu mieru súhlasu vyjadrili obyvatelia najmenších obcí do 1000 obyvateľov.

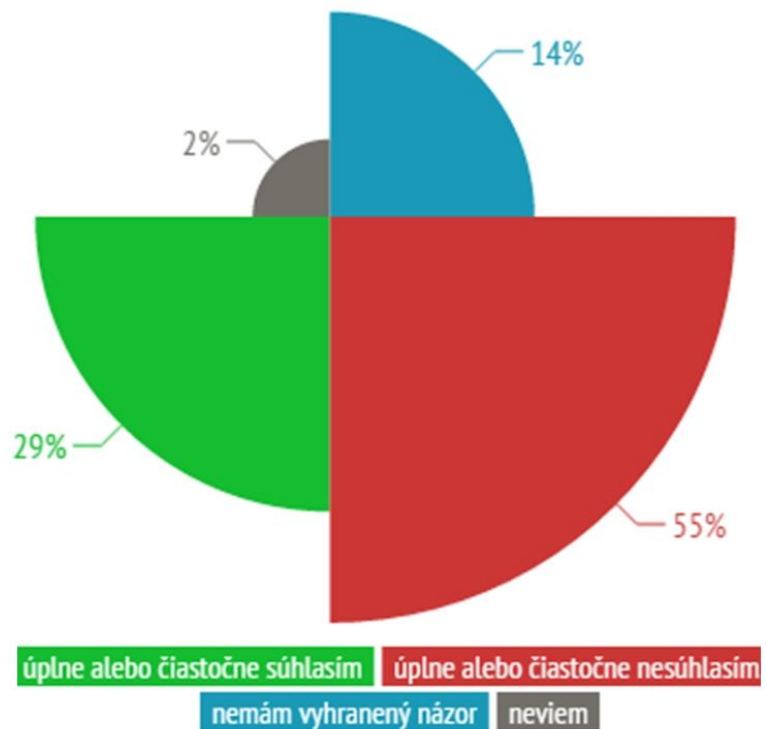

GRAF 2.3 | ČÍM ROZMANITEJŠIE DETI V TRIEDE SÚ, TÝM VIAC TO OBOHACUJE ICH UČENIE

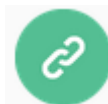

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

GRAF 2.4 | V JEDNEJ TRIEDE BY NEMALI BYŤ ŠIKOVNÍ ŽIACI SO SLABŠÍMI

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

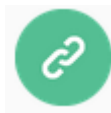
„Zdá sa, že klasické delenie na áčkarov, béčkarov a céčkarov, má svojich zástancov aj odporcov. Ak má ale základná škola dať dobrý základ do života, tak by mala pripravovať aj na to, že v ňom nebudeme stretávať iba spolužiakov z vlastnej triedy. Prínosy aj riziká výkonnostne homogénnych i zmiešaných skupín sú záležitosťou nielen na odbornú, ale aj širokú verejnú diskusiu,“ poznamenáva Elena Gallová Kriglerová ([audio na stiahnutie](#)).

Posudzovanie kvality školy

O kvalite školy podľa názoru verejnosti vypovedajú skôr študijné výsledky žiakov (55%) než ich spokojnosť (23%). **K spokojnosti žiakov sa však priklonili najmladší respondenti vo veku 18-24 rokov. Rodičia školopovinných detí sa zas prikláňajú k tomu, že kvalitu ukážu najmä študijné výsledky.** V tejto súvislosti je však zaujímavé aj zistenie, že **viac než polovica ľudí (56%) očakáva, že sa rodičia s deťmi budú učiť aj doma** a iba pätina si myslí, že deti by sa všetko mali naučiť v škole. Ženy a mladí ľudia vo veku 25-34 rokov výraznejšie deklarujú potrebu domácej prípravy, ktorú považujú za nevyhnutnú na zvládnutie čoraz náročnejšieho učiva.

Názory verejnosti na vhodný spôsob hodnotenia kvality vzdelávania nie sú jednoznačné. K celoplošnému testovaniu žiakov sa prikláňa len o niečo viac než tretina verejnosti (37%). Približne rovnako veľká časť ľudí (39%) preferuje sledovanie pokroku každého žiaka na úrovni jednotlivých škôl. Muži sa viac prikláňajú k celoplošnému testovaniu, ženy naopak. **Najmladší respondenti vo veku 18-24 rokov a taktiež dnešní rodičia školopovinných detí najvýraznejšie preferujú, aby sa posudzovalo napredovanie žiakov v školách.**

„Mladí ľudia, ktorí školu končia alebo nedávno ukončili, si evidentne uvedomujú, že plošné testovanie neukazuje, čo všetko vedia, ako na sebe pracovali a ako výrazne sa vo svojom poznaní posunuli. A neukazuje ani to, ako deťom pri učení pomáhajú učitelia či rodičia. Jednorazové testovanie neoceňuje pokrok, ale jednorazový výkon,“ konštatuje **Zuzana Zimenová** ([audio na stiahnutie](#)).

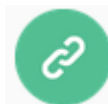
Celoplošné testovania majú byť pri výbere školy zohľadňované iba podľa 13% rodičov školopovinných detí, pričom len 2% z nich sa na základe výsledkov testov pre konkrétnu školu aj reálne rozhodlo.

„Vyše desať rokov trvajúce plošné testovanie nepresvedčilo širokú verejnosť, že je tým najvhodnejším hodnotením kvality škôl. Dnešní rodičia výsledkom testov zďaleka neprisudzujú takú váhu, ako by sa to vzhľadom na medializované informácie mohlo javiť,“ uzatvára **Zimenová** ([audio na stiahnutie](#)).

Tí ľudia, ktorí prisudzujú zodpovednosť za obsah a kvalitu vzdelávania štátu, zároveň chcú, aby realizoval aj jednotné testovanie. Tí, čo si myslia, že o obsahu vzdelávania majú rozhodovať školy, zároveň tvrdia, že by mali medzi sebou súťažiť a štát by mal finančne podporovať len menší počet veľmi kvalitných škôl.

AUTORI SPRÁVY

Zuzana Zimenová

Peter Drál

Elena G. Kriglerová

O PRIESKUME

Agentúra TNS Slovakia uskutočnila v dňoch 22. 4. – 5. 5. 2015 reprezentatívny prieskum verejnej mienky online metódou. Výberovú vzorku tvorilo 1000 respondentov, ktorí reprezentujú populáciu Slovenska z hľadiska pohlavia, veku (18 - 65 rokov), vzdelania, veľkostných kategórií sídiel a krajského členenia.

Za pomoc pri analýze dát z prieskumu ďakujeme **Jane Kadlečíkovej** z Centra pre výskum etnicity a kultúry.

O KAMPANI

Kampaňou [Chceme vedieť viac o vzdelávaní na Slovensku](#) vyjadruje občianske združenie Nové školstvo vôľu zintenzívniť verejnú diskusiu o vzdelávaní a snahu posilniť hlas detí, rodičov a odbornej verejnosti v procese reformy školstva.

Zámery kampane nám pomáhajú naplňovať naši partneri, kolegovia z Nadácie Milana Šimečku a z Centra pre výskum etnicity a kultúry. Postupne sa [k iniciatíve pridávajú](#) aj ďalší jednotlivci a organizácie, ktorí nás v našej práci podporujú a pomáhajú nám ju realizovať.

KAMPAŇ REALIZUJE

KAMPAŇ PODPORUJE

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk